

Thema Veilig werken met arbeidsmiddelen

Met dit themablad helpt de Stichting Arbocatalogus Afvalbranche u om binnen uw organisatie aan de slag te gaan met een bepaald gevaar of de aanpak van de [Arbocatalogus Afvalbranche](#) in het algemeen. Het biedt u informatie en geeft aanbevelingen.

Gevaren

In de jaarlijkse monitor van Arbeidsongevallen van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) krijgt machineveiligheid extra aandacht. Zowel bij het bedienen als bij het onderhoud van machines en andere arbeidsmiddelen gebeuren helaas nog altijd veel ongelukken. De gevolgen variëren van bijna-ongevallen en licht lichamelijk letsel tot ernstige ongevallen, die zelfs het overlijden van het slachtoffer tot het gevolg kunnen hebben. Dit is ook in de afvalbranche het geval, zoals blijkt uit de [ongevalsanalyse](#) over meerdere jaren. Bij veel ongevallen wordt de wetgeving voor veilig werken met zware voertuigen en andere arbeidsmiddelen overtreden.

In de afvalbranche wordt veelvuldig gewerkt met, aan en in voertuigen, complexe machines en installaties en andere arbeidsmiddelen. Bij de normale bedrijfsvoering zijn noodzakelijke beveiligingen aangebracht en worden deze gebruikt. Op machines moet een voorziening voor een noodstop aanwezig zijn.

Bij het verhelpen van storingen bestaat de kans dat lichaamsdelen in een onderdeel van het arbeidsmiddel bekneld raken. Lichaamsdelen kunnen bekneld raken doordat machines onverwacht in beweging komen, bewegende delen sneller bewegen dan verwacht of als iemand denkt snel iets uit de weg te kunnen halen. Bij beknelling van lichaamsdelen kan ernstig letsel ontstaan. Daarom is het noodzakelijk om altijd voldoende beveiligingen op de arbeidsmiddelen en toezicht op het naleven van werkinstructies te hebben, zowel voor het reguliere werk als bij het verhelpen van storingen. Ook bij onderhoud, reparaties en schoonmaak zijn maatregelen nodig om beknellingsgevaar te voorkomen.

In aanvulling op bovengenoemde voorbeelden vindt u hier verdere gevaren die kunnen optreden bij het bedienen en onderhouden van arbeidsmiddelen:

- ◆ [Aanrijdgevaar op eigen terrein](#)
- ◆ [Beknellingsgevaar](#)
- ◆ [Chemische reacties bij opbulken](#)
- ◆ [Containerdeur](#)
- ◆ [Dieselmotoremissies van arbeidsmiddelen](#)
- ◆ [Elektrocuciegevaar](#)
- ◆ [Hijswerkzaamheden](#)
- ◆ [Openbare weg](#)
- ◆ [Taken en verantwoordelijkheden](#)
- ◆ [Transport van gevaarlijk afval](#)
- ◆ [Valgevaar bij steigers](#)
- ◆ [Valgevaar van ladder](#)
- ◆ [Val- en beknellingsgevaar](#)
- ◆ [Verplaatsen van 2500-, 3000- en 5000-liter rolcontainers](#)
- ◆ [Werken met ondergrondse containers](#)

Maatregelen

In de [Arbocatalogus Afvalbranche](#) zijn maatregelen te vinden die het veilig werken met arbeidsmiddelen bevorderen en veiligheidsvoorschriften beschrijven om overtreding van wettelijke regels te voorkomen. Bij ieder gevaar geeft de Arbocatalogus Afvalbranche een overzicht van wettelijke verplichtingen en bron-, technische - en organisatorische maatregelen om de kans op ongelukken bij het bedienen en onderhouden van arbeidsmiddelen zoveel mogelijk te voorkomen.

Wettelijke maatregelen

- ◆ [Beschrijven val- en beknelgevaar en maatregelen in RI&E](#)
- ◆ [Geven werkinstructie](#)
In het bedrijf moeten goede procedures en werkinstructies aanwezig zijn om veilig met arbeidsmiddelen te werken, bijvoorbeeld over de bediening van machines en installaties.
- ◆ [Opleiden chauffeurs en machinisten](#)
De ervaring is dat juist het opleiden vaak tussen de bedrijven door gebeurt. Belangrijk om daar aandacht en tijd aan te besteden.
- ◆ [Voorlichten over val- en beknellingsgevaar](#)
- ◆ [Voorlichten over onderhoud en stops](#)
- ◆ [Beschrijven procesveiligheid en maatregelen in RI&E](#)

Bronmaatregelen

- ◆ [Stellen eisen aan voertuigen en containers](#)
- ◆ [Stellen eisen bij investeringen en inkoop](#)
- ◆ [Let op bij het selecteren van aannemers voor onderhoud](#)
- ◆ [Onderzoeken of storingen zijn te voorkomen](#)

Technische maatregelen

- ◆ [Gebruik indien mogelijk en nodig hulpmiddelen voor werken op afstand](#)
- ◆ [Afschermen van machines](#)
Om te voorkomen dat mensen die een machine passeren of daar in de buurt werken bekneld raken, is het verplicht om bewegende delen af te schermen.

Organisatorische maatregelen

- ◆ [Onderhouden en afstellen arbeidsmiddelen](#)
- ◆ [Voeren afstemmingsoverleg](#)
Afstemmen van maatregelen die nodig zijn tijdens het bouwwerk.
- ◆ [Toepassen werkvergunning](#)
Een werkvergunning is een goed en effectief hulpmiddel om werkzaamheden veilig uit te voeren.
- ◆ [Opstellen V&G-plan \(Veiligheid & Gezondheid\) en toepassen](#)
- ◆ [Opstellen bhv-plan](#)
- ◆ [Communiceren voor afstemming werkzaamheden](#)
Misverstanden voorkomen door goed met elkaar te communiceren.
- ◆ [Gebruiken gekeurde arbeidsmiddelen](#)
- ◆ [Toepassen procedures](#)

Achtergrondinformatie

Bij machineonderhoud is de procedure 'Veilig stellen' en 'lockout/tagout' belangrijk. In de Arbocatalogus Afvalbranche is [een voorbeeld van een dergelijke procedure](#) opgenomen met daaronder ook het principe 'lockout/tagout', dat hierin essentieel is.

Aanbevelingen

Om te beginnen is het van belang in de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) na te gaan of en zo ja waar en bij welke functies zich binnen het bedrijf gevaren voordoen bij het werken met en onderhouden van arbeidsmiddelen. Verder zijn de volgende aanbevelingen relevant:

- ◆ In de [Arbocatalogus Afvalbranche](#) zijn alle maatregelen omschreven en is meer achtergrondinformatie te vinden.
- ◆ U kunt de informatie van dit themablad en van de website gebruiken voor de bedrijfsinterne communicatiekanalen, bijvoorbeeld mededelingenbord, intranet, narrow-casting, nieuwsbrief, personeelsblad.
- ◆ U kunt aandacht vragen voor het thema tijdens de (vaste) interne overlegmomenten, veiligheidsrondes, evaluatiemomenten, enzovoort.
- ◆ U kunt een toolbox over het thema ontwikkelen en een toolboxmeeting organiseren.
- ◆ Bij de communicatie kunt u de volgende aspecten belichten:
 - ▲ De mogelijke gevaren bij het bedienen en onderhouden van machine-onderhoud
 - ▲ De mogelijke gevolgen hiervan
 - ▲ Situaties waarin dit zich kan voordoen
 - ▲ Manieren waarop dit te voorkomen is
- ◆ In zijn algemeenheid geldt:
 - ▲ Herhalen van de boodschap is effectief
 - ▲ Breng de boodschap op verschillende wijzen
 - ▲ Breng de boodschap zo duidelijk en eenvoudig mogelijk

Cartoon

Bijgeleverde cartoon kunt u gebruiken bij de interne communicatie. Deze en andere middelen zijn beschikbaar op de [uitwisselingsite](#) van de Arbocatalogus Afvalbranche.

Linken naar thema

De maatregelen voor het veilig werken met arbeidsmiddelen zijn terug te vinden onder de risicobeschrijvingen:

- ◆ [Beknellingsgevaar »](#)
- ◆ [Onderhoud en stops »](#)

